

STATUT ZHP

/tekst jednolity/

ROZDZIAŁ 1. Postanowienia ogólne

§ 1

1. Związek Harcerstwa Polskiego jest ogólnopolskim, patriotycznym stowarzyszeniem i prowadzi działalność pożytku publicznego.
2. Związek Harcerstwa Polskiego może używać skrótu ZHP.
3. ZHP posiada osobowość prawną. Osobowość prawną posiadają także chorągwie jako terenowe jednostki organizacyjne.
4. ZHP działa na terenie Rzeczypospolitej Polskiej. W wyjątkowych wypadkach ZHP może działać za granicą z ograniczeniami wynikającymi z § 16 ust. 2.
5. Siedzibą władz naczelnych ZHP jest miasto stołeczne Warszawa.
6. Postanowienia Statutu, w których mowa jest o harcerzu, harcerzu starszym, wędrowniku, instruktorsze i seniorze stosuje się odpowiednio do harcerzek, harcerzek starszych, wędrowniczek, instruktorek i seniorek.

ROZDZIAŁ 2. Charakter, cele i środki działania

§ 2

1. ZHP działa zgodnie z zasadami, celami i metodą wprowadzonymi przez założyciela skautingu Roberta Baden-Powella i rozwiniętymi przez Andrzeja Małkowskiego.
2. ZHP jest dobrowolnym stowarzyszeniem otwartym dla wszystkich bez względu na płeć, pochodzenie, rasę czy wyznanie bądź jego brak.
3. ZHP jest stowarzyszeniem apolitycznym, niezależnym ideowo i organizacyjnie od partii, ruchów i organizacji o charakterze politycznym. Nie można wykorzystywać struktur ani symboli ZHP do prowadzenia działalności politycznej.
4. ZHP jest członkiem światowej rodziny skautowej zrzeszonej w Światowej Organizacji Ruchu Skautowego (WOSM), Światowym Stowarzyszeniu Przewodniczek i Skautek (WAGGGS) i Międzynarodowym Bractwie Skautów i Przewodniczek (ISGF).

§ 3

1. Misją ZHP jest wychowywanie młodego człowieka, czyli wspieranie go we wszechstronnym rozwoju i kształtowaniu charakteru przez stawianie wyzwań.
2. ZHP wychowuje młodych ludzi na prawych, aktywnych, zaradnych i odpowiedzialnych obywateli w duchu wartości zawartych w Prawie Harcerskim.
3. Podstawą wychowania w ZHP są normy moralne, wywodzące się z uniwersalnych, kulturowych i etycznych wartości chrześcijaństwa. ZHP uznaje prawo każdego członka Związku do osobistego wyboru systemu wartości duchowych.
4. Za główne cele swojego działania ZHP uznaje:
  - 1) stwarzanie warunków do wszechstronnego, intelektualnego, społecznego, duchowego, emocjonalnego i fizycznego rozwoju człowieka,
  - 2) nieskrępowane kształtowanie osobowości człowieka odpowiedzialnego, przy poszanowaniu jego prawa do wolności i godności, w tym wolności od wszelkich nałogów,
  - 3) upowszechnianie i umacnianie w społeczeństwie przywiązania do wartości: wolności, prawdy, sprawiedliwości, demokracji, samorządności, równouprawnienia, tolerancji i przyjaźni,
  - 4) stwarzanie warunków do nawiązywania i utrwalania silnych więzi międzyludzkich ponad podziałami rasowymi, narodowościowymi i wyznaniowymi,
  - 5) upowszechnianie wiedzy o świecie przyrody, przeciwstawianie się jego niszczeniu przez cywilizację, kształtowanie potrzeby kontaktu z nieskażoną przyrodą.

1. ZHP realizuje swoje cele poprzez:

- 1) zrzeszanie swoich członków w podstawowych jednostkach organizacyjnych,
- 2) prowadzenie całorocznej działalności wychowawczej, edukacyjnej oraz oświatowej wśród dzieci i młodzieży, z wykorzystaniem harcerskiej metody wychowawczej,
- 3) wypowiadanie się w sprawach dzieci i młodzieży,
- 4) współdziałanie z rodzicami, w szczególności poprzez koła przyjaciół harcerstwa oraz wspieranie ich w wychowaniu dzieci i młodzieży,
- 5) działania odpowiedzialne społecznie i etyczne środowiskowo, zgodnie z założeniami zrównoważonego rozwoju,
- 6) prowadzenie działalności w zakresie pomocy społecznej, w tym pomocy rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz prowadzenie działalności w zakresie wyrównywania szans tych rodzin i osób, resocjalizacja dzieci i młodzieży nieprzystosowanych społecznie,
- 7) wspieranie rodziny i systemu pieczy zastępczej,
- 8) działalność na rzecz integracji i reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- 9) prowadzenie działalności charytatywnej,
- 10) podtrzymywanie i upowszechnianie tradycji narodowej, pielęgnowanie polskości oraz rozwój świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturalnej,
- 11) działalność na rzecz mniejszości narodowych i etnicznych oraz języka regionalnego,
- 12) działalność na rzecz ochrony, profilaktyki i promocji zdrowia,
- 13) działalność na rzecz osób z niepełnosprawnością, a w szczególności dotyczącą rehabilitacji i rewalidacji osób niepełnosprawnych,
- 14) promocję zatrudnienia i aktywizacji zawodowej osób pozostających bez pracy i zagrożonych zwolnieniem z pracy,
- 15) działalność na rzecz równych praw kobiet i mężczyzn,
- 16) kształtowanie więzi międzypokoleniowych w konsekwencji działalności na rzecz osób starszych, szczególnie harcerskich seniorów i kombatantów, w tym pełnienie funkcji opiekuńczych,
- 17) działalność wspomagającą rozwój gospodarczy, w tym rozwój przedsiębiorczości,
- 18) działalność wspomagającą rozwój techniki, wynalazczości i innowacyjności oraz rozpowszechnianie i wdrażanie nowych rozwiązań technicznych w praktyce gospodarczej,
- 19) działalność wspomagającą rozwój wspólnot i społeczności lokalnych,
- 20) działalność w zakresie wypoczynku dzieci i młodzieży,
- 21) działalność w zakresie kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego,
- 22) wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej i sportu,
- 23) działalność w zakresie ekologii i ochrony zwierząt oraz ochrony dziedzictwa przyrodniczego,
- 24) działalność w zakresie turystyki i krajoznawstwa,
- 25) działalność na rzecz porządku i bezpieczeństwa publicznego,
- 26) działalność na rzecz obronności państwa i działalności Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej,
- 27) działalność na rzecz weteranów, w tym weteranów poszkodowanych z tytułu działań poza granicami państwa,
- 28) upowszechnianie i ochronę wolności i praw człowieka oraz swobód obywatelskich, a także wspomaganie rozwoju demokracji,
- 29) ratownictwo i ochronę ludności oraz wspieranie państwowych systemów ratowniczych,
- 30) pomoc ofiarom katastrof, klęsk żywiołowych, konfliktów zbrojnych i wojen w kraju i za granicą,
- 31) upowszechnianie i ochronę praw konsumentów,
- 32) wspieranie integracji europejskiej,
- 33) wspieranie integracji cudzoziemców,
- 34) działalność na rzecz rozwijania kontaktów i współpracy społeczeństw różnych państw,
- 35) promocję i organizację wolontariatu,
- 36) pomoc Polonii i Polakom za granicą,
- 37) działalność na rzecz kombatantów i osób represjonowanych,

- 38) promocję Rzeczypospolitej Polskiej za granicą,
  - 39) działalność na rzecz rodziny, rodzicielstwa, upowszechniania i ochrony praw dziecka,
  - 40) przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom społecznym,
  - 41) działalność wydawniczą, radiową i informacyjną,
  - 42) działalność naukowo - badawczą, prowadzoną w szczególności w utworzonych i prowadzonych ośrodkach naukowo-badawczych,
  - 43) tworzenie i prowadzenie ośrodków oraz placówek oświatowo - wychowawczych oraz opiekuńczo - wychowawczych,
  - 44) dbałość o dobra kultury związane z historią harcerstwa, ich ochronę oraz udostępnianie dla celów naukowo-badawczych i wychowawczych,
  - 45) zakładanie i prowadzenie szkół i placówek,
  - 46) tworzenie warunków do rozwoju zainteresowań i uzdolnień uczniów przez organizowanie zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych oraz kształtowanie aktywności społecznej i umiejętności spędzania czasu wolnego,
  - 47) upowszechnianie wśród dzieci i młodzieży wiedzy o bezpieczeństwie oraz kształtowanie właściwych postaw wobec zagrożeń i sytuacji nadzwyczajnych,
  - 48) udzielanie poradnictwa obywatelskiego,
  - 49) prowadzenie działalności w dziedzinie żeglarstwa, w tym w zakresie promowania wychowania żeglarskiego oraz wodnego wśród dzieci, młodzieży oraz dorosłych,
  - 50) prowadzenie szkoleń specjalistycznych umożliwiających zdobycie uprawnień państwowych,
  - 51) działalność wspomagającą technicznie, organizacyjnie i merytorycznie harcercie komendy oraz organizacje pozarządowe i podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, w tym zakresie,
  - 52) działalność na rzecz rolników i ich rodzin,
  - 53) działalność na rzecz rozwoju sektora rybołówstwa i akwakultury.
2. Działania wymienione w ust. 1 prowadzone są jako działalność odpłatna i nieodpłatna pożytku publicznego.
  3. ZHP realizuje swoje cele oraz prowadzi działalność wychowawczą opartą na metodzie harcerskiej także wśród osób niezrzeszonych w ZHP.

§ 5

1. Metoda harcerska to sposób działania odznaczający się:
  - pozytywnością,
  - indywidualnością,
  - wzajemnością oddziaływań,
  - dobrowolnością i świadomością celów,
  - pośredniością,
  - naturalnością,
 będący jednocześnie systemem wspierania samorozwoju zuchów, harcerzy i instruktorów przez:
  - Przyrzeczenie i Prawo,
  - uczenie w działaniu,
  - uczestnictwo w małych grupach,
  - stale doskonalony i stymulujący program.
2. ZHP realizuje cele przez harcerski system wychowawczy rozumiany jako jedność zasad harcerskiego wychowania, metody i programu, w którym istotną rolę odgrywa osobisty przykład instruktora.
3. Zasady harcerskiego wychowania to: służba, braterstwo, praca nad sobą.
4. Program działania powstaje samorządnie w drużynach oraz w innych podstawowych jednostkach organizacyjnych ZHP.

§ 6

Wartości wychowawcze ZHP zawarte są w Obietnicy i Prawie Zucha, Przyrzeczeniu i Prawie Harcerskim oraz Zobowiązaniu Instruktorskim.

Obietnica Zucha:

Obiecuję być dobrym zuchem, zawsze przestrzegać Prawa Zucha.

Prawo Zucha:

1. Zuch kocha Polskę i czyni dobro.
2. Zuch jest dzielny.
3. Zuch mówi prawdę.
4. Zuch pamięta o swoich obowiązkach.
5. Wszystkim jest z zuchem dobrze.
6. Zuch stara się być coraz lepszy.

Przyrzeczenie Harcerskie:

Mam szczerą wolę całym życiem pełnić służbę Bogu i Polsce, nieść chętną pomoc bliźnim i być posłuszną/postusznym Prawu Harcerskiemu.

lub do wyboru

Mam szczerą wolę całym życiem pełnić służbę Polsce, stać na straży harcerskich zasad, nieść chętną pomoc bliźnim i być posłuszną/postusznym Prawu Harcerskiemu.

Prawo Harcerskie:

1. Harcerz sumiennie spełnia swoje obowiązki wynikające z Przyrzeczenia Harcerskiego.
2. Na słowie harcerza polegaj jak na Zawiszy.
3. Harcerz jest pożyteczny i niesie pomoc bliźnim.
4. Harcerz w każdym widzi bliźniego, a za brata uważa każdego innego harcerza.
5. Harcerz postępuje po rycersku.
6. Harcerz miłuje przyrodę i stara się ją poznać.
7. Harcerz jest karny i posłuszny rodzicom i wszystkim swoim przełożonym.
8. Harcerz jest zawsze pogodny.
9. Harcerz jest oszczędny i ofiarny.
10. Harcerz pracuje nad sobą, jest czysty w myśli, w mowie i uczynkach, jest wolny od nałogów.

Zobowiązanie Instruktorskie:

Przyjmuję obowiązki instruktorki/instruktora Związku Harcerstwa Polskiego. Jestem świadoma/świadomy odpowiedzialności harcerskiego wychowawcy i opiekuna. Będę dbać o dobre imię harcerstwa, przestrzegać Statutu ZHP, pracować nad sobą, pogłębiać swoją wiedzę i umiejętności. Wychowam swego następcę. Powierzonej przez Związek Harcerstwa Polskiego służby nie opuszczę samowolnie.

§ 7

1. ZHP współpracuje z organami władzy publicznej, administracji rządowej i samorządowej, placówkami oświaty i wychowania, Wojskiem Polskim oraz innymi służbami mundurowymi, Kościołem katolickim i innymi kościołami oraz związkami wyznaniowymi, a także z organizacjami społecznymi i podmiotami, których cele i działalność nie są sprzeczne z celami ZHP.
2. ZHP korzysta ze wsparcia rodziców i pomocy ruchu przyjaciół harcerstwa.

§ 8

1. ZHP utrzymuje kontakty z dziećmi i młodzieżą polonijną oraz Polakami mieszkającymi poza granicami kraju.
2. ZHP współdziała z organizacjami skautowymi zrzeszonymi w WOSM, WAGGGS i ISGF.
3. ZHP może współpracować także z innymi organizacjami, zwłaszcza dziecięcymi i młodzieżowymi w innych państwach oraz z organizacjami międzynarodowymi, których cele i działalność nie są sprzeczne z celami ZHP.

ROZDZIAŁ 3. Hymn, odznaki, symbole, mundury organizacyjne

§ 9

1. Hymnem ZHP jest pierwsza zwrotka wraz z refrenem pieśni „Wszystko, co nasze, Polsce oddamy”.
2. Tekst oraz zapis nutowy Hymnu ZHP stanowi załącznik nr 1 do Statutu ZHP.

§ 10

1. Odznakami organizacyjnymi ZHP są:
  - 1) dla zuchów - Znaczek Zucha przedstawiający główkę białego orła i żółtą tarczę wschodzącego słońca na niebieskim tle; podstawą odznaki jest czerwony prostokąt z napisem „ZUCH”,
  - 2) dla pozostałych członków ZHP, którzy złożyli Przyrzeczenie Harcerskie - tradycyjny Krzyż Harcerski, wzorowany na orderze Virtuti Militari, z lilijką w środku i wieńcem z liści dębowych i laurowych, wplecionym w ramiona, oraz napisem „CZUWAJ”.
2. Tradycyjnym znakiem ZHP jest harcerska lilijka z inicjałami hasła filaretów: Ojczyzna, Nauka, Cnota oraz inicjałami ZHP na przewiązce.
3. Odznakami przynależności członków ZHP do WOSM, WAGGGS i ISGF są noszone na mundurze symbole tych organizacji.
4. Wzór Znaczką Zucha, Krzyża Harcerskiego i lilijki stanowi załącznik nr 2 do Statutu ZHP.
5. Wzory innych odznak, odznaczeń organizacyjnych i symboli ZHP oraz sposób ich używania określa Główna Kwatera ZHP.

§ 11

1. ZHP posiada sztandar i banderę.
2. Prawo posiadania sztandaru przysługuje także chorągwiom, hufcom, szczepom, związkom drużyn oraz podstawowym jednostkom organizacyjnym ZHP.
3. Wzory sztandarów i zasady ich przyznawania oraz wzór bandery i prawo jej posiadania określa Główna Kwatera ZHP.

§ 12

1. Podstawowym ubiorem organizacyjnym członków ZHP jest mundur.
2. Wzory mundurów i innych strojów organizacyjnych oraz sposoby ich używania określa Główna Kwatera ZHP.

§ 13

Jednostki organizacyjne ZHP mogą posiadać nazwy i imiona. Zasady i tryb przyjmowania nazw i imion określa Główna Kwatera ZHP.

ROZDZIAŁ 4. Członkostwo

§ 14

Członkostwo ZHP powstaje z chwilą wyrażenia woli przynależności do ZHP i uzyskania przydziału służbowego.

§ 15

1. Członkiem ZHP może zostać każdy, kto wyrazi wole przynależności do ZHP i działania zgodnego z zasadami i celami Związku.
2. Osoby do lat 16 mogą należeć do ZHP za pisemną zgodą rodziców lub opiekunów prawnych.

§ 16

1. Cudzoziemcy, mieszkający stale lub czasowo w Polsce, mogą być członkami ZHP.

2. Osoby pochodzenia polskiego, mieszkające czasowo za granicą, mogą należeć do jednostek ZHP prowadzących działalność za granicą za zgodą właściwej terytorialnie organizacji skautowej, należącej do WOSM i/lub WAGGGS.

§ 17

1. Członkami ZHP są: zuchy, harcerze, harcerze starsi, wędrownicy, starszyzna, instruktorzy i seniorzy.
2. Zuchy składają Obietnicę Zucha, a pozostali członkowie ZHP składają Przyrzeczenie Harcerskie.
3. Instruktorem zostaje się po zdobyciu stopnia instruktorskiego i złożeniu Zobowiązania Instruktorskiego, złożony wcześniej Przyrzeczenie Harcerskie. Instruktorem może zostać osoba, która ukończyła 16 lat.

§ 18

Członkowie ZHP mają przydział służbowy.

§ 19

1. Członkowie ZHP, mający opłaconą podstawową składkę członkowską, mają prawo:
  - 1) brać udział we wszystkich formach pracy harcerskiej, w szczególności uczestniczyć w życiu jednostki organizacyjnej ZHP, do której mają przydział służbowy,
  - 2) realizować przysługujące im czynne i bierne prawo wyborcze na zasadach określonych w § 37,
  - 3) wypowiadać się i zgłaszać wnioski w sprawach dotyczących ZHP,
  - 4) korzystać z urządzeń, sprzętu, placówek i świadczeń ZHP na zasadach określonych przez Związek,
  - 5) nosić mundur i odznaki organizacyjne ZHP.
2. Instruktorzy mają ponadto prawo do przyjmowania Obietnicy Zucha, Przyrzeczenia Harcerskiego i Zobowiązania Instruktorskiego.

§ 20

1. Członkowie ZHP mają obowiązek:
  - 1) dbać o dobre imię i dobro Związku, kierować się zasadami określonymi w Prawie i Obietnicy Zucha oraz Prawie i Przyrzeczeniu Harcerskim,
  - 2) stosować się do postanowień Statutu ZHP oraz przestrzegać przepisów i regulaminów ZHP,
  - 3) brać czynny udział w życiu ZHP,
  - 4) opłacać w określonym terminie podstawową składkę członkowską.
2. Instruktorzy mają ponadto obowiązek kierowania się zasadami określonymi w Zobowiązaniu Instruktorskim oraz szczególnej troski o powierzone im dzieci i młodzież, zwłaszcza o ich harcerskie wychowanie zgodnie z Prawem i Przyrzeczeniem Harcerskim, zdrowie i bezpieczeństwo.

§ 21

1. Funkcjami instruktorskimi są funkcje, które nie mają charakteru dorywczego, to jest:
  - 1) funkcja drużynowego lub kierującego podstawową jednostką organizacyjną oraz inne stałe funkcje związane z realizacją zadań statutowych powierzone w trybie mianowania przez właściwego komendanta hufca, komendanta chorągwi lub Naczelnika ZHP,
  - 2) funkcje członków władz ZHP powierzone w trybie wyboru.
2. Funkcję instruktorską może pełnić instruktor. W uzasadnionych wypadkach komendant hufca może dopuścić do pełnienia funkcji instruktorskiej członka ZHP niebędącego instruktorem, który ukończył 16 lat i posiada odpowiednie kwalifikacje instruktorskie.
3. Dla osób niepełnoletnich pełniących funkcję drużynowego komendant hufca wyznacza pełnoletniego opiekuna.
4. Powierzenie funkcji harcerskiego kapelana następuje w trybie mianowania przez właściwego komendanta hufca, komendanta chorągwi lub Naczelnika ZHP za zgodą odpowiednich władz kościelnych.

§ 22

1. Właściwy komendant hufca, komendant chorągwi lub Naczelnik ZHP zalicza instruktorom corocznie służbę instruktorską.
2. Od decyzji w sprawie zaliczania służby instruktorskiej przysługuje odwołanie do sądu harcerskiego.

§ 23

1. Za osiągnięcia w pracy w Związku członkowie ZHP mogą być wyróżniani i nagradzani.
2. Formy, rodzaje oraz zasady wyróżnień i nagród określa Rada Naczelna ZHP.
3. Najwyższym wyróżnieniem organizacyjnym ZHP jest krzyż „Za Zastugi dla ZHP”.

§ 24

Członkostwo ZHP ustaje na skutek:

- 1) wystąpienia z ZHP,
- 2) skreślenia z listy członków ZHP,
- 3) wykluczenia z ZHP,
- 4) nieopłacenia podstawowej składki członkowskiej w określonym terminie.

§ 25

Wystąpienie z ZHP następuje w drodze złożenia stosownego oświadczenia, zgodnie z przydziałem służbowym, osobie kierującej podstawową jednostką organizacyjną ZHP lub właściwemu komendantowi hufca, komendantowi chorągwi lub Naczelnikowi ZHP.

§ 26

1. Skreślenie z listy członków może nastąpić w wypadku niewypełnienia obowiązków członkowskich.
2. Decyzję o skreśleniu z listy członków ZHP podejmuje, po wcześniejszym uprzedzeniu o takim zamiarze i umożliwieniu złożenia wyjaśnień, zgodnie z podstawowym przydziałem służbowym, osoby kierujące podstawowymi jednostkami organizacyjnymi ZHP lub właściwy komendant hufca, komendant chorągwi bądź Naczelnik ZHP.
3. Od decyzji o skreśleniu z listy członków ZHP przysługuje prawo odwołania na zasadach określonych w § 28.

§ 27

1. Wobec członków ZHP, naruszających postanowienia Statutu ZHP, mogą być stosowane następujące kary:
  - 1) upomnienie,
  - 2) nagana,
  - 3) wykluczenie z ZHP,
  - 4) ponadto w stosunku do instruktorów oraz członków ZHP pełniących funkcje instruktorskie pozbawienie, na okres do 4 lat, całości lub części praw członkowskich, w tym zakaz pełnienia określonych funkcji.
2. Uprawnionymi do stosowania kar są:
  - 1) w stosunku do członków ZHP niebędących instruktorami i niepełniących funkcji instruktorskich - osoba kierująca podstawową jednostką organizacyjną ZHP,
  - 2) w stosunku do instruktorów oraz członków ZHP pełniących funkcje instruktorskie - właściwy komendant hufca, komendant chorągwi lub Naczelnik ZHP w zakresie upomnienia i nagany oraz pozbawienia praw członkowskich, a właściwy sąd harcerski w zakresie wszystkich kar.
3. Obwinionemu przysługuje prawo złożenia wyjaśnień przed zastosowaniem kary.
4. Właściwy komendant hufca, komendant chorągwi lub Naczelnik ZHP może zawiesić członka ZHP pełniącego funkcję instruktorską w pełnieniu określonych funkcji lub w prawach członka ZHP do czasu zakończenia postępowania, jeśli ze względu na rodzaj przewinienia przemawiają za tym względy wychowawcze lub dobro Związku - pod warunkiem jednoczesnego skierowania przez niego sprawy do sądu harcerskiego. Okres zawieszenia nie może trwać dłużej niż

6 miesięcy, o jego ewentualnym przedłużeniu rozstrzyga sąd harcerski na wniosek właściwego komendanta lub Naczelnika ZHP.

5. Kara upomnienia lub nagany ulega zatarciu po upływie dwóch lat od prawomocnego ukarania, a kara pozbawienia praw członkowskich - po upływie czterech lat od jej zakończenia.
6. Wykluczenie z ZHP powoduje pozbawienie praw członkowskich, utratę stopni i odznak organizacyjnych.
7. Wykluczonemu z ZHP przysługuje prawo ponownego ubiegania się o członkostwo w ZHP po okresie minimum czterech lat od zastosowania kary.

§ 28

1. Skreślonymu z listy członków ZHP przysługuje prawo odwołania w terminie 14 dni od dnia powiadomienia:
  - 1) od decyzji osoby kierującej podstawową jednostką organizacyjną ZHP podjętych wobec członka ZHP - do właściwego komendanta hufca lub komendanta chorągwi,
  - 2) od decyzji komendanta hufca, komendanta chorągwi lub Naczelnika ZHP - odpowiednio do komendanta chorągwi, Naczelnika ZHP lub Głównej Kwatery ZHP.
2. Ukaranemu przysługuje prawo odwołania w terminie 14 dni od dnia powiadomienia:
  - 1) od decyzji osoby kierującej podstawową jednostką organizacyjną ZHP podjętych wobec członka ZHP - do właściwego komendanta hufca lub komendanta chorągwi,
  - 2) od decyzji komendanta hufca, komendanta chorągwi lub Naczelnika ZHP - odpowiednio do sądu harcerskiego hufca, chorągwi albo Naczelnego Sądu Harcerskiego ZHP.
3. Od decyzji podjętych w trybie odwoławczym odwołanie nie przysługuje.

ROZDZIAŁ 5. Struktura

§ 29

1. ZHP jest wspólnotą podstawowych i terenowych jednostek organizacyjnych.
2. Terenowymi jednostkami organizacyjnymi ZHP są hufce i chorągwie.

§ 30

1. Podstawowymi jednostkami organizacyjnymi ZHP są:
  - 1) gromady, drużyny lub kręgi,
  - 2) inne jednostki działające na zasadach drużyny lub kręgu.
2. Rozpoczęcie działalności podstawowej jednostki organizacyjnej ZHP wymaga zgody właściwego komendanta hufca. W szczególnie uzasadnionych wypadkach utworzenie podstawowej jednostki organizacyjnej może nastąpić także za zgodą komendanta chorągwi albo Naczelnika ZHP. Utworzenie podstawowej jednostki organizacyjnej w sytuacji, o jakiej mowa w § 16 ust. 2, wymaga zgody Naczelnika ZHP.
3. Gromadą lub drużyną kieruje drużynowy. Drużynowego mianuje rozkazem właściwy komendant hufca.
4. Kręgiem kieruje jego przewodniczący lub komendant wybierany przez krąg i mianowany przez właściwego komendanta hufca, komendanta chorągwi lub Naczelnika ZHP.

§ 31

1. Podstawowe jednostki organizacyjne ZHP, działające w jednym środowisku, mogą łączyć się w szczepy oraz związki drużyn. Utworzenie szczepu i związku drużyn zatwierdza komenda hufca.
2. Szczepem i związkiem drużyn kieruje komendant. Komendanta mianuje rozkazem właściwy komendant hufca.

§ 32

W ZHP mogą działać środowiskowe, regionalne oraz ogólnopolskie ruchy programowo-metodyczne, skupiające członków ZHP oraz jednostki organizacyjne ZHP. Szczegółowe zasady działania ruchów programowo-metodycznych określa Rada Naczelna ZHP.

§ 33

1. Hufiec jest terytorialną wspólnotą gromad, drużyn, kręgów i innych jednostek organizacyjnych.
2. Hufiec tworzy warunki do działania jednostek organizacyjnych przez:
  - 1) budowanie wspólnoty instruktorskiej i wspólnoty gromad, drużyn i kręgów,
  - 2) wychowanie, kształcenie i wspieranie drużynowych i funkcyjnych,
  - 3) pozyskiwanie i motywowanie kadry,
  - 4) inicjowanie i wzmacnianie działalności programowej i metodycznej podstawowych jednostek organizacyjnych,
  - 5) wspieranie gromad, drużyn, kręgów, szczepli i związków drużyn w organizowaniu akcji letniej i zimowej,
  - 6) koordynację, nadzór i systematyczną ocenę podległych jednostek organizacyjnych w zakresie zgodności z celami, zasadami i regulaminami ZHP i metodą harcerską,
  - 7) współpracę z władzami lokalnymi, organizacjami pozarządowymi i innymi instytucjami,
  - 8) pozyskiwanie środków finansowych i materialnych.
3. Hufiec tworzy komenda chorągwi, po zasięgnięciu opinii zainteresowanych środowisk, wyznaczając jego obszar działania i siedzibę władz.
4. Komenda chorągwi zmienia obszar działania hufca na wniosek zainteresowanych środowisk, po zasięgnięciu opinii właściwych komend hufców.
5. Hufiec rozwiązuje komenda chorągwi, po zasięgnięciu opinii zainteresowanych środowisk. W przypadku rozwiązania hufca komenda chorągwi podejmuje uchwałę w sprawie zmiany przydziału służbowego członków, przynależności jednostek organizacyjnych hufca oraz w sprawie składników majątkowych hufca i uregulowania jego zobowiązań.

§ 34

1. Chorągiew jest terytorialną wspólnotą hufców.
2. Chorągiew posiada osobowość prawną.
3. Chorągiew tworzy warunki do działania hufców i podległych jednostek organizacyjnych przez:
  - 1) budowanie wspólnoty instruktorskiej i wspólnoty hufców,
  - 2) wzmacnianie działalności programowej i metodycznej,
  - 3) kształcenie kadry instruktorskiej,
  - 4) pracę z instruktorami, zwłaszcza z instruktorami komend hufców,
  - 5) koordynację, nadzór i systematyczną ocenę komend hufców i jednostek organizacyjnych na szczeblu chorągwi,
  - 6) współpracę z władzami regionalnymi, organizacjami pozarządowymi i innymi instytucjami,
  - 7) pozyskiwanie środków finansowych i materialnych na wsparcie działań hufców i jednostek organizacyjnych chorągwi.W celu realizacji zadań zawartych w punktach 1-7 chorągiew tworzy odpowiednie zespoły/referaty.
4. Chorągiew tworzy Główna Kwatera ZHP, po zasięgnięciu opinii zainteresowanych hufców, wyznaczając jej obszar działania i siedzibę władz.
5. Likwidacja chorągwi następuje w drodze uchwały zjazdu chorągwi, podjętej większością 2/3 głosów w obecności co najmniej 3/4 delegatów.
6. W przypadku trwałej niemożności regulowania zaciągniętych i wymagalnych zobowiązań chorągwi - stwierdzonej uchwałą Centralnej Komisji Rewizyjnej ZHP - decyzje w sprawie likwidacji chorągwi podejmuje Rada Naczelna ZHP na wniosek Głównej Kwatery ZHP.
7. Szczegółowy tryb likwidacji chorągwi, w tym dalszą przynależność terytorialną hufców wchodzących w skład likwidowanej chorągwi, zasady podziału majątku oraz uregulowania jej zobowiązań, określa Główna Kwatera ZHP.

ROZDZIAŁ 6.

Władze, podejmowanie uchwał i decyzji, wybory władz

§ 35

Władzami ZHP są:

- 1) władze hufca:
  - a) zjazd hufca,
  - b) komenda hufca,
  - c) komendant hufca,
  - d) komisja rewizyjna hufca,
  - e) sąd harcerski hufca, jeżeli zjazd hufca dokona jego wyboru;
- 2) władze chorągwi:
  - a) zjazd chorągwi,
  - b) rada chorągwi,
  - c) komenda chorągwi,
  - d) komendant chorągwi,
  - e) komisja rewizyjna chorągwi,
  - f) sąd harcerski chorągwi;
- 3) władze naczelne:
  - a) Zjazd ZHP,
  - b) Przewodniczący ZHP,
  - c) Rada Naczelna ZHP,
  - d) Główna Kwatera ZHP,
  - e) Naczelnik ZHP,
  - f) Centralna Komisja Rewizyjna ZHP,
  - g) Naczelny Sąd Harcerski ZHP.

§ 36

1. Władze ZHP pochodzą z wyboru.
2. Wybory do władz ZHP odbywają się z zachowaniem następujących zasad:
  - 1) nieograniczona liczba kandydatów,
  - 2) pełne równouprawnienie kandydatów bez względu na płeć i staż członkowski w ZHP.
  - 3) mandat we władzach ZHP można sprawować tylko osobiście.

§ 37

1. Czynne prawo wyborcze mają członkowie ZHP pełniący funkcję instruktorską oraz członkowie ZHP będący instruktorami, którzy pełnią funkcję przybocznego w drużynie bądź gromadzie.
2. Bierne prawo wyborcze mają instruktorzy, którzy optacili podstawową składkę członkowską oraz mają zaliczoną służbę instruktorską, z następującymi zastrzeżeniami:
  - 1) w wyborach na funkcje skarbników bierne prawo wyborcze mają także pełnoletni członkowie ZHP niebędący instruktorami,
  - 2) w wyborach na funkcję komendanta chorągwi, Przewodniczącego ZHP, Naczelnika ZHP i członków sądów harcerskich bierne prawo wyborcze mają wyłącznie instruktorzy w stopniu harcmistrza,
  - 3) w wyborach do komisji rewizyjnych biernego prawa wyborczego nie mają instruktorzy bezpośrednio związani z odpowiedzialnością materialną w danej terenowej jednostce organizacyjnej,
  - 4) członkami władz ZHP nie mogą być osoby, które były skazane prawomocnym wyrokiem za przestępstwo umyślne ścigane z oskarżenia publicznego lub przestępstwo skarbowe,
  - 5) członkowie komisji rewizyjnych chorągwi nie mogą pozostawać z członkami komend chorągwi w związku małżeńskim, we wspólnym pożyciu, w stosunku pokrewieństwa, powinowactwa lub podległości służbowej,
  - 6) członkowie Centralnej Komisji Rewizyjnej ZHP nie mogą pozostawać z członkami Głównej Kwatery ZHP w związku małżeńskim, we wspólnym pożyciu, w stosunku pokrewieństwa, powinowactwa lub podległości służbowej,
  - 7) członkami rady chorągwi, Rady Naczelnej ZHP, komisji rewizyjnej chorągwi i Centralnej Komisji Rewizyjnej ZHP nie mogą być pracownicy ZHP.
3. Nie można łączyć funkcji:
  - 1) Przewodniczącego ZHP oraz Naczelnika ZHP z jakąkolwiek inną funkcją we władzach ZHP,

- 2) członka komendy hufca z funkcją członka komisji rewizyjnej chorągwi oraz członka komendy chorągwi z funkcją członka Centralnej Komisji Rewizyjnej ZHP,
  - 3) we władzach tego samego stopnia,
  - 4) przewodniczącego komisji rewizyjnej na szczeblu hufca, chorągwi i władz naczelnych,
  - 5) przewodniczącego sądu harcerskiego na szczeblu hufca, chorągwi i władz naczelnych.
4. W przypadku zajścia kolizji, o której mowa w ust. 3, dotychczasowy mandat członka władzy wygasa w momencie wyboru na nową funkcję.
  5. Funkcję Przewodniczącego ZHP, Naczelnika ZHP, komendanta chorągwi i komendanta hufca można sprawować nie dłużej niż przez 2 kolejne, pełne kadencje.

§ 38

1. Wybory do władz odbywają się w głosowaniu tajnym, chyba że uprawnieni do głosowania jednogłośnie postanowią inaczej.
2. Za wybranych do władz uważa się tych kandydatów, którzy otrzymali kolejno największą liczbę głosów i więcej niż połowę ważnie oddanych głosów.
3. W razie braku rozstrzygnięcia wyboru z powodu uzyskania przez kilku kandydatów takiej samej liczby głosów, więcej jednak niż połowy ważnie oddanych głosów, przeprowadza się głosowanie uzupełniające na tych kandydatów, w którym o wyborze decyduje zwykła większość głosów.
4. Jeżeli liczba osób wybranych na zasadach określonych w ust. 2 jest mniejsza niż liczba osób wybieranych w skład danej władzy, przeprowadza się wybory dodatkowe.
5. W wyborach dodatkowych w kolejnych głosowaniach biorą udział tylko kandydaci zgłoszeni do pierwszego głosowania, z tym że w kolejnych głosowaniach nie bierze udziału kandydat, który w poprzednim głosowaniu otrzymał najmniejszą liczbę głosów.

§ 39

Postanowienia § 38 stosuje się odpowiednio do wyborów delegatów na zjazd chorągwi i ZHP.

§ 40

Wybory są prawomocne bez względu na liczbę uprawnionych obecnych na zjeździe lub na zbiórce dokonującej wyboru delegatów na zjazd chorągwi lub Zjazd ZHP, o ile zostały zachowane warunki określone w Ordynacji wyborczej ZHP.

§ 41

1. Delegaci na Zjazd ZHP wybierani są w hufcach lub w rejonach hufców w wyborach jedno-stopniowych i bezpośrednich.
2. Podstawą do określenia liczby delegatów wybieranych na zjazdy chorągwi i Zjazd ZHP jest liczba członków hufca, za których odprowadzono podstawowe składki członkowskie zgodnie z postanowieniami uchwały Rady Naczelnej ZHP.

§ 42

Rada Naczelna ZHP określa w Ordynacji wyborczej ZHP szczegółowe zasady i tryb wyboru władz oraz delegatów na zjazdy chorągwi i Zjazd ZHP, w tym w szczególności zasady dotyczące zwoływania zjazdów hufców, zjazdów chorągwi oraz Zjazdu ZHP, zgłaszania kandydatów do władz oraz składania wniosków o unieważnienie wyborów, a także uchwała terminarz organizowania zjazdów hufców i zjazdów chorągwi.

§ 43

1. Kadencja władz ZHP trwa cztery lata. Kadencja władz wybranych na zjeździe sprawozdawczym hufca lub zjeździe nadzwyczajnym kończy się w dniu najbliższego zjazdu zwykłego.
2. Mandat członka władz ZHP wygasa z upływem kadencji, a w czasie jej trwania na skutek:
  - 1) ustania członkostwa ZHP,
  - 2) rezygnacji z mandatu,
  - 3) odwołania ze składu władz lub odwołania danej władzy,
  - 4) prawomocnego orzeczenia sądu harcerskiego, zakazującego pełnienia funkcji określonego rodzaju,

- 5) skazania prawomocnym wyrokiem za przestępstwo umyślne ścigane z oskarżenia publicznego lub przestępstwo skarbowe,
  - 6) zmiany sytuacji życiowej doprowadzającej do kolizji z postanowieniami, o których mowa w § 37.
3. Po wygaśnięciu mandatu komendanta hufca mandaty pozostałych członków komendy hufca wygasają w chwili wyboru nowego komendanta hufca.
  4. Po wygaśnięciu mandatu komendanta chorągwi mandaty pozostałych członków komendy chorągwi wygasają w chwili wyboru nowego komendanta chorągwi.
  5. Po wygaśnięciu mandatu Naczelnika ZHP mandaty pozostałych członków Głównej Kwatery ZHP wygasają w chwili wyboru nowego Naczelnika ZHP.

§ 44

1. Władze ZHP mogą odwoływać członków ze swojego składu. W przypadku odwołania lub wygaśnięcia mandatu władze niezwłocznie uzupełniają swój stan osobowy przez wybór nowych członków. Liczba osób nowo wybranych w skład danej władzy w trakcie kadencji nie może być większa niż połowa liczebności tej władzy określona przez odpowiedni zjazd.
2. W wypadku konieczności dokonania w trakcie kadencji władz naczelnych wyborów uzupełniających - powodujących, że liczba osób wybranych w skład danej władzy w trakcie kadencji będzie większa niż połowa liczebności danej władzy określona przez Zjazd ZHP - dokonuje ich Rada Naczelna ZHP.
3. W wypadku konieczności dokonania w trakcie kadencji władz chorągwi wyborów uzupełniających - powodujących, że liczba osób wybranych w skład danej władzy w trakcie kadencji będzie większa niż połowa liczebności danej władzy określona przez zjazd chorągwi - dokonuje ich rada chorągwi.
4. Odwołanie członka ze składu władz może nastąpić uchwałą z powodu niewypełnienia przez niego przyjętych obowiązków, prowadzenia działalności niezgodnej z prawem, Statutem ZHP i uchwałami władz Związku.
5. Komenda hufca nie może odwołać komendanta hufca. Komenda chorągwi nie może odwołać komendanta chorągwi. Główna Kwatera ZHP nie może odwołać Naczelnika ZHP. Rada Naczelna ZHP nie może odwołać Przewodniczącego ZHP.

§ 45

1. Władze ZHP sprawują nadzór nad działalnością odpowiednich władz niższego stopnia.
2. W razie prowadzenia działalności niezgodnej z prawem, Statutem ZHP, uchwałami lub decyzjami władz ZHP Główna Kwatera ZHP może zawiesić komendę chorągwi, a komenda chorągwi może zawiesić komendę hufca. Okres zawieszenia nie może przekroczyć 6 miesięcy. Uchwała w tej sprawie wymaga uzasadnienia.
3. W okresie zawieszenia funkcję dotychczasowej władzy pełni organ tymczasowy, powołany przez władzę wyższego stopnia.
4. Przepis ust. 3 stosuje się odpowiednio w wypadku wygaśnięcia mandatu komendanta hufca lub komendanta chorągwi w trakcie kadencji.
5. Przepis ust. 3 stosuje się odpowiednio w przypadku niemożności sprawowania z przyczyn losowych mandatu komendanta hufca, komendanta chorągwi i Naczelnika ZHP w trakcie kadencji.

§ 46

1. Uchwały władz są podejmowane, jeżeli Statut ZHP nie stanowi inaczej, zwykłą większością głosów w obecności co najmniej połowy uprawnionych do głosowania, z zastrzeżeniem ust. 2. Przy obliczaniu zwykłej większości głosów uwzględnia się tylko głosy oddane za i przeciw uchwale.
2. Uchwały władz ZHP z wyłączeniem zjazdów hufca, zjazdów chorągwi i Zjazdu ZHP mogą być podejmowane w trybie obiegowym, w tym w szczególności przy użyciu poczty elektronicznej, zwykłą większością głosów, przez co najmniej połowę uprawnionych do głosowania. Nie dotyczy to uchwał, do których stosuje się wymóg tajności. Szczegółowe zasady głosowania w trybie obiegowym określają poszczególne władze ZHP w swoich regulaminach.

3. Uchwały zjazdów hufców i zjazdów chorągwi są ważne bez względu na liczbę obecnych osób uprawnionych do głosowania.
4. Posiedzenia władz ZHP, z wyjątkiem zjazdów zwykłych i sprawozdawczych hufca, zjazdów zwykłych chorągwi oraz Zjazdu zwykłego ZHP mogą być organizowane z wykorzystaniem środków komunikacji elektronicznej. Szczegółowe zasady obrad i głosowania podczas takich posiedzeń określają poszczególne władze ZHP w swoich regulaminach.

§ 47

1. Uchwały i decyzje władz ZHP oraz decyzje osób kierujących podstawowymi jednostkami organizacyjnymi ZHP niezgodne z prawem, Statutem ZHP, uchwałami lub decyzjami władz wyższego stopnia są nieważne.
2. Nieważność decyzji osób kierujących podstawowymi jednostkami organizacyjnymi ZHP stwierdzają właściwe komendy.
3. Nieważność uchwał i decyzji władz hufca stwierdzają właściwe władze chorągwi.
4. Nieważność uchwał i decyzji władz chorągwi stwierdzają właściwe władze naczelne.
5. Od uchwały lub decyzji stwierdzających nieważność innej uchwały lub decyzji przysługuje odwołanie do Centralnej Komisji Rewizyjnej ZHP. Rozstrzygnięcie Centralnej Komisji Rewizyjnej ZHP jest ostateczne.
6. Nieważność uchwał zjazdów hufców stwierdza rada chorągwi, zjazdów chorągwi - Rada Naczelna ZHP.
7. Nieważność uchwał i decyzji Przewodniczącego ZHP, Naczelnika ZHP, Głównej Kwatery ZHP i Rady Naczelnej ZHP stwierdza Centralna Komisja Rewizyjna ZHP. Rozstrzygnięcie Centralnej Komisji Rewizyjnej ZHP jest ostateczne.

ROZDZIAŁ 7. Władze hufca

§ 48

1. Najwyższą władzą hufca jest zjazd hufca.
2. Zjazd hufca obraduje jako zjazd zwykły, zjazd sprawozdawczy lub zjazd nadzwyczajny.
3. Zjazd zwykły hufca:
  - 1) decyduje o najważniejszych sprawach hufca,
  - 2) przyjmuje strategię rozwoju hufca,
  - 3) rozpatruje i zatwierdza sprawozdania wszystkich władz hufca za okres od ostatniego zjazdu zwykłego,
  - 4) rozpatruje opinię komisji rewizyjnej hufca i komendy chorągwi w sprawie działalności komendy hufca od ostatniego zjazdu zwykłego hufca i na wniosek komisji rewizyjnej hufca podejmuje uchwałę w przedmiocie absolutorium dla poszczególnych członków komendy hufca za okres pomiędzy zjazdami zwykłymi hufca,
  - 5) wybiera komendanta hufca i na jego wniosek określa liczebność i wybiera pozostałych członków komendy hufca, w tym skarbnika hufca i osobę odpowiedzialną za program i pracę z kadrami,
  - 6) określa liczebność i wybiera komisję rewizyjną hufca,
  - 7) może wybrać sąd harcerski hufca, określając jego liczebność,
  - 8) decyduje o innych sprawach zastrzeżonych dla zjazdu hufca lub przekazanych przez Zjazd ZHP.
4. Zjazd zwykły hufca jest zwoływany przez komendę hufca co cztery lata.

§ 49

1. Zjazd sprawozdawczy hufca odbywa się raz, w połowie kadencji. Szczegółowy terminarz zjazdów sprawozdawczych określa Rada Naczelna ZHP.
2. Zjazd sprawozdawczy hufca:
  - 1) rozpatruje sprawozdania władz hufca, w tym sprawozdanie finansowe za okres od ostatniego zjazdu zwykłego hufca,
  - 2) rozpatruje opinię komisji rewizyjnej hufca i komendy chorągwi w sprawie działalności komendy hufca od ostatniego zjazdu zwykłego hufca,

- 3) podejmuje, na wniosek komisji rewizyjnej hufca, uchwałę w sprawie absolutorium dla poszczególnych członków komendy hufca za okres od ostatniego zjazdu zwykłego hufca,
  - 4) ocenia realizację uchwał zjazdu hufca,
  - 5) obraduje także nad sprawami właściwymi dla zjazdu nadzwyczajnego hufca, jeżeli wniosek o rozpatrzenie takich spraw został zgłoszony przez komendanta hufca, komisję rewizyjną hufca lub komendanta chorągwi.
3. W przypadku nieudzielenia przez zjazd sprawozdawczy hufca absolutorium członkowi komendy hufca zjazd może podjąć decyzję o wygaśnięciu jego mandatu i dokonać wyboru uzupełniającego.
  4. W przypadku nieudzielenia przez zjazd sprawozdawczy hufca absolutorium komendantowi hufca i podjęciu decyzji o wygaśnięciu jego mandatu zjazd sprawozdawczy hufca dokonuje wyboru komendanta i na jego wniosek komendy hufca.
  5. Zjazd sprawozdawczy hufca jest zwoływany przez komendę hufca.

§ 50

1. Zjazd nadzwyczajny hufca zwoływany jest przez:
  - 1) komendę hufca,
  - 2) komendanta hufca,
  - 3) komisję rewizyjną hufca,
  - 4) komendę chorągwi,z własnej inicjatywy lub na żądanie 1/3 członków ZHP pełniących w hufcu funkcje instruktorskie.
2. Zjazd nadzwyczajny hufca obraduje wyłącznie nad sprawami, dla których został zwołany.

§ 51

W zjeździe hufca z głosem decydującym biorą udział członkowie ZHP pełniący funkcje instruktorskie, a także instruktorzy pełniący funkcje przybocznych w gromadach i drużynach, mający przydział służbowy do tego hufca i opłaconą podstawową składkę członkowską.

§ 52

1. W skład komendy hufca wchodzi co najmniej 3 osoby, w tym: komendant hufca, skarbnik i osoba odpowiedzialna za program i pracę z kadrą.
2. Komenda hufca:
  - 1) określa organizację i regulamin pracy komendy hufca,
  - 2) buduje wspólnotę instruktorską oraz wspólnotę podstawowych jednostek organizacyjnych,
  - 3) przyjmuje plan pracy hufca, w tym plan kształcenia i plan finansowy,
  - 4) tworzy warunki do realizacji strategii rozwoju hufca,
  - 5) wspomaga, koordynuje i nadzoruje pracę gromad, drużyn i innych jednostek hufca oraz ocenia ich działalność,
  - 6) koordynuje działalność ruchu przyjaciół harcerstwa na terenie hufca,
  - 7) podejmuje uchwały w innych sprawach, wniesionych przez członków komendy, w granicach jej kompetencji,
  - 8) wykonuje inne zadania określone przez Zjazd ZHP, pozostałe władze naczelne i władze chorągwi.

§ 53

1. Komendant hufca:
  - 1) kieruje pracą komendy hufca,
  - 2) kieruje bieżącą działalnością hufca,
  - 3) reprezentuje hufiec,
  - 4) wydaje rozkazy,
  - 5) prowadzi gospodarkę finansową hufca przy pomocy skarbnika hufca.
2. Komendant hufca w przypadku nieodprowadzenia zebranych podstawowych składek członkowskich z kierowanego przez niego hufca w określonym terminie, może podlegać karze określonej w § 27 ust. 1 pkt 4.

§ 54

1. Komisja rewizyjna hufca jest organem kontrolnym hufca, odpowiedzialnym przed zjazdem hufca.
2. Komisja rewizyjna hufca:
  - 1) czuwa nad zgodnością działania komendy hufca i komendanta oraz jednostek organizacyjnych hufca ze Statutem ZHP i przepisami prawa,
  - 2) sprawuje kontrolę nad działalnością gospodarczą i finansową jednostek organizacyjnych i władz hufca pod względem legalności, rzetelności, gospodarności i celowości,
  - 3) ocenia realizację programu rozwoju hufca,
  - 4) przedstawia komendzie hufca informacje, zalecenia i wnioski,
  - 5) przedstawia zjazdowi hufca sprawozdanie ze swej działalności,
  - 6) przedstawia zjazdowi hufca ocenę działalności wraz z wnioskiem w sprawie absolutorium dla poszczególnych członków komendy hufca,
  - 7) wykonuje zadania kontrolne zlecone przez komisje rewizyjne wyższego stopnia.
3. Komisja rewizyjna hufca liczy co najmniej 3 członków.

§ 55

1. Sąd harcowski hufca rozpatruje sprawy naruszenia Statutu, uchwał lub decyzji władz ZHP przez instruktorów oraz członków ZHP pełniących funkcje instruktorskie, z wyłączeniem członków władz hufca, oraz sprawy odwoławcze i sporne dotyczące członkostwa instruktorów.
2. Jeżeli zjazd hufca nie dokona wyboru sądu harcowskiego hufca, sądem właściwym dla osób mających przydział służbowy do tego hufca jest sąd harcowski chorągwi.
3. Sąd harcowski hufca liczy co najmniej 3 członków.

ROZDZIAŁ 8. Władze chorągwi

§ 56

1. Najwyższą władzą chorągwi jest zjazd chorągwi.
2. Zjazd chorągwi obraduje jako zjazd zwykły lub zjazd nadzwyczajny.
3. Zjazd zwykły chorągwi:
  - 1) decyduje o najważniejszych sprawach chorągwi,
  - 2) przyjmuje strategię rozwoju chorągwi,
  - 3) rozpatruje i zatwierdza sprawozdania wszystkich władz chorągwi za okres od ostatniego zjazdu zwykłego,
  - 4) rozpatruje opinię komisji rewizyjnej chorągwi i Głównej Kwatery ZHP w sprawie działalności komendy chorągwi od ostatniego zjazdu zwykłego chorągwi i na wniosek komisji rewizyjnej chorągwi podejmuje uchwałę w przedmiocie absolutorium dla poszczególnych członków komendy chorągwi za okres pomiędzy zjazdami zwykłymi chorągwi;
  - 5) wybiera komendanta chorągwi i, na jego wniosek, określa liczebność i wybiera pozostałych członków komendy chorągwi, w tym co najmniej 1 zastępcę komendanta chorągwi i skarbnika chorągwi,
  - 6) określa liczebność i wybiera radę chorągwi, komisję rewizyjną chorągwi i sąd harcowski chorągwi,
  - 7) decyduje w innych sprawach zastrzeżonych dla zjazdu chorągwi lub przekazanych przez Zjazd ZHP.
2. Zjazd zwykły chorągwi jest zwoływany przez komendę chorągwi co cztery lata.

§ 57

1. Zjazd nadzwyczajny chorągwi może zwołać:
  - 1) rada chorągwi,
  - 2) komenda chorągwi,
  - 3) komendant chorągwi,
  - 4) komisja rewizyjna chorągwi,
  - 5) Główna Kwatera ZHP,

z własnej inicjatywy lub na żądanie 1/3 komend hufców.

1. Zjazd nadzwyczajny chorągwi obraduje wyłącznie nad sprawami, dla których został zwołany.

§ 58

1. W zjeździe chorągwi biorą udział z głosem decydującym:
  - 1) delegaci wybrani przez zjazdy hufców,
  - 2) komendanci hufców,
  - 3) członkowie komendy chorągwi.
2. Członkowie pozostałych ustępujących władz chorągwi biorą udział w zjeździe chorągwi z głosem doradczym.
3. Delegaci na zjazd chorągwi, wybrani przez zjazdy hufców, zachowują ważność mandatów do czasu rozpoczęcia obrad następnego zjazdu zwykłego, mając prawo udziału z głosem decydującym w zjazdach nadzwyczajnych chorągwi zwoływanych w trakcie kadencji.

§ 59

1. Rada chorągwi jest władzą uchwałodawczą w zakresie określonym przez Statut ZHP.
2. Rada chorągwi liczy 7-17 osób i wybiera ze swojego grona przewodniczącego.
3. Rada chorągwi decyduje o najważniejszych sprawach chorągwi, w tym:
  - 1) ocenia realizację uchwał zjazdu chorągwi i uchwał własnych,
  - 2) opiniuje plan pracy chorągwi, w tym plan kształcenia i ocenia jego realizację,
  - 3) decyduje w sprawach członkostwa chorągwi w organizacjach lokalnych i regionalnych,
  - 4) ocenia realizację strategii rozwoju chorągwi.
4. W przypadku nieudzielenia absolutorium członkowi komendy chorągwi, z wyjątkiem komendanta chorągwi, rada chorągwi może podjąć decyzję o wygaśnięciu jego mandatu.
5. Rada chorągwi spotyka się co najmniej 3 razy w roku. Zwołuje ją przewodniczący lub osoba przez niego upoważniona. Radę chorągwi może zwołać także komenda chorągwi lub komisja rewizyjna chorągwi z inicjatywy własnej lub na wniosek 1/3 członków rady lub 1/3 komend hufców.
6. W obradach rady chorągwi z głosem doradczym uczestniczą członkowie komendy chorągwi, przedstawiciele komisji rewizyjnej chorągwi oraz sądu harcerskiego chorągwi.

§ 60

1. Komenda chorągwi jest zarządem chorągwi jako jednostki terenowej ZHP posiadającej osobowość prawną. W skład komendy chorągwi wchodzi co najmniej 3 członków, w tym komendant, skarbnik oraz osoba odpowiedzialna za program i pracę z kadra.
2. Komenda chorągwi:
  - 1) określa organizację i regulamin pracy komendy chorągwi,
  - 2) buduje wspólnotę instruktorską i wspólnotę hufców,
  - 3) przyjmuje plan pracy chorągwi, w tym plan kształcenia,
  - 4) tworzy warunki do realizacji strategii rozwoju chorągwi,
  - 5) wspomaga, koordynuje i nadzoruje pracę komendantów hufców, jednostek organizacyjnych i gospodarczych chorągwi oraz ocenia ich działalność,
  - 6) koordynuje działalność ruchu przyjaciół harcerstwa na terenie chorągwi,
  - 7) podejmuje uchwały w innych sprawach, wniesionych przez członków komendy, w granicach kompetencji,
  - 8) wykonuje zadania określone przez Zjazd ZHP i pozostałe władze naczelne,
  - 9) podejmuje za zgodą Głównej Kwatery ZHP uchwały o zbywaniu i obciążaniu majątku nieruchomości chorągwi,
  - 10) podejmuje uchwały o objęciu akcji lub udziałów w spółce prawa handlowego z udziałem chorągwi albo takiej, w której chorągiew zamierza uczestniczyć lub ustanowieniu fundacji jako fundator,
  - 11) deleguje przedstawicieli do reprezentowania chorągwi w innych podmiotach gospodarczych, w których chorągiew ma akcje lub udziały bądź inne prawa z którymi wiąże się uczestnictwo w tych podmiotach, oraz w fundacjach,
  - 12) powołuje i likwiduje chorągwiwane jednostki organizacyjne,

- 13) powołuje i odwołuje kierowników jednostek organizacyjnych i gospodarczych utworzonych przez chorągiew,
- 14) składa Głównej Kwaterze ZHP, komisji rewizyjnej chorągwi i radzie chorągwi sprawozdania merytoryczne i finansowe roczne i za okres kadencji ze swej działalności,
- 15) przyjmuje corocznie plan kosztów stałych chorągwi.

§ 61

1. Komendant chorągwi:
  - 1) kieruje pracą komendy chorągwi,
  - 2) kieruje bieżącą działalnością chorągwi,
  - 3) reprezentuje chorągiew,
  - 4) wydaje rozkazy,
  - 5) zarządza majątkiem chorągwi i prowadzi gospodarkę finansową przy pomocy skarbnika chorągwi na zasadach określonych w niniejszym Statucie.
2. Komendant chorągwi w przypadku nieodprowadzenia w określonym terminie zebranych składek podstawowych z hufców, może podlegać karze określonej w § 27 ust. 1 pkt 4.

§ 62

1. Komisja rewizyjna chorągwi jest organem kontroli wewnętrznej chorągwi, odpowiedzialnym przed zjazdem chorągwi.
2. Komisja rewizyjna chorągwi:
  - 1) czuwa nad zgodnością działania rady chorągwi, komendanta i komendy chorągwi oraz jednostek organizacyjnych chorągwi ze Statutem ZHP i przepisami prawa,
  - 2) sprawuje stałą kontrolę nad działalnością gospodarczą i finansową jednostek organizacyjnych i władz chorągwi pod względem legalności, rzetelności, gospodarności i celowości,
  - 3) zatwierdza sprawozdanie finansowe chorągwi za każdy rok,
  - 4) podejmuje co roku uchwałę w sprawie absolutorium dla poszczególnych członków komendy chorągwi i przedstawia ją wraz z uzasadnieniem radzie chorągwi a w przypadku nieudzielenia absolutorium komendantowi chorągwi może równocześnie podjąć uchwałę o zwołaniu nadzwyczajnego zjazdu chorągwi celem odwołania komendanta oraz wyboru komendanta i komendy chorągwi,
  - 5) przedstawia komendzie chorągwi informacje, zalecenia i wnioski,
  - 6) przedstawia zjazdowi chorągwi sprawozdanie ze swej działalności,
  - 7) przedstawia zjazdowi chorągwi ocenę działalności komendy chorągwi wraz z wnioskiem w sprawie absolutorium dla poszczególnych członków komendy chorągwi,
  - 8) wykonuje zadania i kontrole zlecone przez Centralną Komisję Rewizyjną ZHP.
3. Komisja rewizyjna chorągwi liczy co najmniej 5 członków.

§ 63

1. Sąd harcowski chorągwi rozpatruje sprawy naruszenia Statutu, uchwał lub decyzji władz ZHP przez członków władz hufców, instruktorów oraz członków ZHP pełniących funkcje instruktorskie z przydziałem służbowym do komendy chorągwi i jednostek przez nią powołanych, z wyłączeniem członków władz chorągwi.
2. Sąd harcowski chorągwi jest sądem odwoławczym dla spraw rozpoznawanych: przez sądy harcowskie hufców lub przez sąd harcowski chorągwi, który rozpoznawał w pierwszej instancji sprawy instruktorów oraz członków ZHP pełniących funkcje instruktorskie z hufców, które nie wybrały sądów harcowskich, oraz decyzji komendanta chorągwi (komendanta hufca, w którym nie wybrano sądu), w zakresie utraty członkostwa przez instruktorów oraz członków ZHP pełniących funkcje instruktorskie.
3. Sąd harcowski chorągwi liczy co najmniej 7 członków.

ROZDZIAŁ 9. Władze naczelne

§ 64

1. Najwyższą władzą ZHP jest Zjazd ZHP.

2. Zjazd ZHP obraduje jako zjazd zwykły lub nadzwyczajny.
3. Zjazd zwykły ZHP:
  - 1) decyduje o najważniejszych sprawach ZHP,
  - 2) przyjmuje strategię rozwoju ZHP,
  - 3) uchwała Statut ZHP i dokonuje w nim zmian,
  - 4) przyjmuje Podstawy wychowawcze ZHP,
  - 5) rozpatruje i zatwierdza sprawozdania wszystkich władz naczelnych ZHP za okres od ostatniego zjazdu zwykłego ZHP,
  - 6) na wniosek Centralnej Komisji Rewizyjnej ZHP podejmuje uchwały w przedmiocie absoltorium dla poszczególnych członków Głównej Kwatery ZHP za okres pomiędzy zjazdami zwykłymi ZHP,
  - 7) wybiera Przewodniczącego ZHP i na jego wniosek 1-3 wiceprzewodniczących ZHP,
  - 8) określa liczebność i wybiera Radę Naczelną ZHP,
  - 9) wybiera Naczelnika ZHP i, na jego wniosek, określa liczebność i wybiera pozostałych członków Głównej Kwatery ZHP, w tym co najmniej 1 zastępcę Naczelnika ZHP i Skarbnika ZHP,
  - 10) określa liczebność i wybiera Centralną Komisję Rewizyjną ZHP i Naczelny Sąd Harcerski ZHP.
4. Zjazd zwykły ZHP jest zwoływany przez Przewodniczącego ZHP na wniosek Rady Naczelnej ZHP co cztery lata.
5. Uchwałę o terminie i miejscu zjazdu zwykłego ZHP oraz ordynację wyborczą ogłasza się najpóźniej 3 miesiące przed terminem zjazdu.

§ 65

1. Zjazd nadzwyczajny ZHP jest zwoływany przez:
  - 1) Przewodniczącego ZHP,
  - 2) Radę Naczelną ZHP,
  - 3) Główną Kwaterę ZHP,
  - 4) Naczelnika ZHP,
  - 5) Centralną Komisję Rewizyjną ZHP,z inicjatywy własnej lub na wniosek 1/3 komend chorągwi.
2. Zwołanie zjazdu nadzwyczajnego ZHP musi zostać ogłoszone najpóźniej 6 tygodni przed terminem jego rozpoczęcia, a w przypadku zjazdu, o którym mowa w § 72 ust. 2 pkt 4 najpóźniej 15 dni przed jego rozpoczęciem.
3. Zjazd nadzwyczajny ZHP obraduje wyłącznie nad sprawami, dla których został zwołany.

§ 66

1. W Zjeździe ZHP biorą udział z głosem decydującym:
  - 1) delegaci wybrani w hufcach lub rejonach hufców,
  - 2) komendanci chorągwi,
  - 3) członkowie Głównej Kwatery ZHP,
  - 4) Przewodniczący ZHP.
2. Członkowie pozostałych ustępujących władz naczelnych biorą udział w Zjeździe ZHP z głosem doradczym.
3. Delegaci na Zjazd ZHP wybrani w hufcach lub rejonach hufców zachowują ważność mandatów do czasu rozpoczęcia obrad następnego zjazdu zwykłego ZHP, mając prawo udziału z głosem decydującym w zjazdach nadzwyczajnych ZHP zwoływanych w trakcie kadencji.

§ 67

1. Rada Naczelna ZHP jest władzą uchwałodawczą ZHP.
2. W skład Rady Naczelnej ZHP wchodzi Przewodniczący ZHP, wiceprzewodniczący ZHP, 30-40 członków.
3. Rada Naczelna ZHP określa swoją organizację i sposoby działania.
4. Rada Naczelna ZHP:
  - 1) w okresie pomiędzy zjazdami ZHP decyduje o najważniejszych sprawach Związku,

- 2) określa zasady przynależności członków ZHP do poszczególnych grup metodycznych i do jednostek organizacyjnych ZHP,
  - 3) decyduje w sprawach systemu metodycznego, kierunków pracy wychowawczej i pracy z kadrami,
  - 4) określa zasady zdobywania stopni instruktorskich i wymagania z nimi związane,
  - 5) zajmuje stanowisko wobec społecznie ważnych problemów,
  - 6) ocenia realizację uchwał Zjazdu ZHP i uchwał własnych,
  - 7) ustanawia składki członkowskie,
  - 8) opiniuje plan pracy Głównej Kwatery ZHP, w tym plan kształcenia i ocenia jego realizację,
  - 9) w przypadku nieudzielenia absolutorium członkowi Głównej Kwatery ZHP, z wyjątkiem Naczelnika ZHP, przez Centralną Komisję Rewizyjną ZHP, Rada Naczelna ZHP może podjąć dodatkowo decyzję o wygaśnięciu mandatu członka Głównej Kwatery ZHP,
  - 10) określa zasady ponownego ubiegania się o członkostwo ZHP,
  - 11) w okresie pomiędzy zjazdami wybiera na wniosek Przewodniczącego ZHP wiceprzewodniczących ZHP oraz w wypadku określonym w § 44 ust. 2 - na wniosek Naczelnika ZHP członków Głównej Kwatery ZHP,
  - 12) określa zasady i sposób finansowania władz ZHP,
  - 13) decyduje w sprawach członkostwa ZHP w innych organizacjach ogólnopolskich i międzynarodowych,
  - 14) ustanawia odznaczenia i tytuły honorowe Związku,
  - 15) wykonuje inne zadania określone w Statucie.
5. Rada Naczelna ZHP zbiera się co najmniej 3 razy w roku. Zwołuje ją Przewodniczący ZHP lub osoba przez niego upoważniona. Radę Naczelną ZHP może zwołać także Główna Kwatera ZHP lub Centralna Komisja Rewizyjna ZHP z własnej inicjatywy lub na wniosek 1/3 członków Rady albo 1/3 komendantów chorągwi.
  6. W obradach Rady Naczelnej ZHP uczestniczą z głosem doradczym Naczelnik ZHP, pozostali członkowie Głównej Kwatery ZHP, przedstawiciele Centralnej Komisji Rewizyjnej ZHP i Naczelnego Sądu Harcerskiego ZHP oraz komendanci chorągwi.

§ 68

1. Liczbę członków Rady Naczelnej ZHP wybieranych przez Zjazd ZHP z poszczególnych chorągwi, a także szczegółowe zasady wyborów określa każdorazowo Zjazd ZHP.
2. W wypadku wygaśnięcia w trakcie kadencji mandatu członka Rady Naczelnej ZHP wybór uzupełniający jest dokonywany przez Radę Naczelną ZHP na wniosek rady właściwej chorągwi.

§ 69

1. Przewodniczący ZHP stoi na straży jedności, zasad ideowych i tradycji ZHP.
2. Przewodniczący ZHP:
  - 1) reprezentuje Związek na zewnątrz w zakresie swoich kompetencji,
  - 2) kieruje działalnością Rady Naczelnej ZHP,
  - 3) nadaje odznaczenia i tytuły honorowe Związku, niezastrzeżone dla innych władz ZHP.
3. Przewodniczący wykonuje swoje zadania przy pomocy wiceprzewodniczących ZHP.

§ 70

1. Główna Kwatera ZHP jest zarządem ZHP.
2. W skład Głównej Kwatery ZHP wchodzi co najmniej 3 osoby, w tym: Naczelnik ZHP, Skarbnik ZHP i osoba odpowiedzialna za program i pracę z kadrami.
3. Główna Kwatera ZHP kieruje działalnością ZHP, a w szczególności:
  - 1) określa organizację i zasady swego działania,
  - 2) tworzy warunki do realizacji strategii rozwoju ZHP, a harcerskie komendy są oceniane z jej realizacją,
  - 3) wykonuje zadania określone w Statucie ZHP, uchwałach Zjazdu ZHP i Rady Naczelnej ZHP,
  - 4) przyjmuje plan pracy Głównej Kwatery ZHP i plan kształcenia ZHP oraz plan kosztów stałych Głównej Kwatery ZHP na dany rok kalendarzowy,

- 5) przedkłada Radzie Naczelnej ZHP projekty uchwał,
- 6) podejmuje uchwały o nabywaniu, zbywaniu i obciążaniu majątku nieruchomości ZHP, niebędącego majątkiem chorągwi,
- 7) wydaje zgodę na zbycie lub obciążenie majątku nieruchomości chorągwi,
- 8) podejmuje uchwały o objęciu akcji lub udziałów w spółce prawa handlowego z udziałem ZHP albo takiej, w której ZHP zamierza uczestniczyć lub ustanowieniu fundacji jako fundator,
- 9) deleguje przedstawicieli do reprezentowania Związku w innych podmiotach gospodarczych, w których ZHP ma akcje lub udziały, bądź inne prawa z którymi wiąże się uczestnictwo w tych podmiotach oraz w fundacjach,
- 10) powołuje i likwiduje centralne jednostki organizacyjne Związku,
- 11) powołuje i odwołuje kierowników jednostek organizacyjnych i gospodarczych utworzonych przez Główną Kwaterę ZHP,
- 12) uchwała regulaminy wewnętrzne i instrukcje ZHP, niezastrzeżone dla innych władz ZHP, w tym w szczególności regulaminy i instrukcje dotyczące zasad:
  - a) tworzenia, działania i rozwiązywania podstawowych jednostek organizacyjnych ZHP,
  - b) działania ruchu przyjaciół harcerstwa,
  - c) tworzenia, działania i rozwiązywania hufców,
  - d) tworzenia, działania i rozwiązywania chorągwi,
  - e) organizacji pracy komendanta i komendy hufca oraz komendanta i komendy chorągwi,
  - f) zaliczania służby instruktorskiej,
  - g) przydziału służbowego członków,
  - h) prowadzenia działalności finansowo-gospodarczej przez jednostki ZHP,
  - i) pełnienia nadzoru właścicielskiego nad majątkiem ZHP,
  - j) pracy kapelanów oraz ich współdziałania z komendami,
  - k) tworzenia i działania szczepli i związków drużyn,
- 13) podejmuje uchwały w sprawach wniesionych przez członków Głównej Kwatery ZHP, w granicach kompetencji,
- 14) wspomaga, koordynuje i nadzoruje pracę komendantów i komend chorągwi, centralnych jednostek organizacyjnych i gospodarczych ZHP oraz ocenia ich działalność,
- 15) koordynuje działalność ruchu przyjaciół harcerstwa,
- 16) powołuje, określa zasady działania i rozwiązuje ciała doradcze - rady, komisje i celowe zespoły robocze,
- 17) nadaje odznaczenia i tytuły honorowe ZHP niezastrzeżone dla innych władz ZHP.

§ 71

1. Naczelnik ZHP jest przełożonym wszystkich członków ZHP.
2. Naczelnik ZHP:
  - 1) kieruje pracami Głównej Kwatery ZHP,
  - 2) kieruje bieżącą działalnością ZHP,
  - 3) reprezentuje ZHP,
  - 4) wydaje rozkazy,
  - 5) zarządza majątkiem ZHP i prowadzi gospodarkę finansową przy pomocy Skarbnika ZHP na zasadach określonych w niniejszym Statucie.

§ 72

1. Centralna Komisja Rewizyjna ZHP jest organem kontroli wewnętrznej ZHP, odpowiedzialnym przed Zjazdem ZHP.
2. Centralna Komisja Rewizyjna ZHP:
  - 1) czuwa nad zgodnością działania wszystkich władz ZHP ze Statutem ZHP i przepisami prawa,
  - 2) sprawuje kontrolę nad działalnością gospodarczą i finansową ZHP pod względem legalności, rzetelności, gospodarności i celowości,
  - 3) przedstawia właściwym władzom ZHP informacje, zalecenia i wnioski,
  - 4) rozpatruje i zatwierdza sprawozdania Głównej Kwatery ZHP, ocenia jej działalność, a następnie podejmuje co roku uchwałę w sprawie absolutorium dla poszczególnych członków

- Główniej Kwatery ZHP i przedstawia ją wraz z uzasadnieniem Radzie Naczelnej ZHP, w przypadku nieudzielenia absolutorium Naczelnikowi ZHP może równocześnie podjąć uchwałę o zwołaniu zjazdu nadzwyczajnego ZHP celem odwołania Naczelnika ZHP oraz wyboru Naczelnika ZHP i Głównej Kwatery ZHP,
- 5) przedstawia Zjazdowi ZHP sprawozdanie ze swojej działalności oraz ocenę działalności Głównej Kwatery ZHP wraz z wnioskami w sprawie absolutorium dla poszczególnych członków Głównej Kwatery ZHP,
  - 6) stwierdza nieważność uchwał i decyzji Przewodniczącego ZHP, Naczelnika ZHP, Głównej Kwatery ZHP i Rady Naczelnej ZHP.
3. Centralna Komisja Rewizyjna ZHP może zlecać realizację zadań kontrolnych komisjom rewizyjnym chorągwi i hufców.
  4. Centralna Komisja Rewizyjna ZHP liczy 9-11 członków.
  5. Centralna Komisja Rewizyjna ZHP uchwała regulamin pracy komisji rewizyjnych ZHP.

§ 73

1. Naczelny Sąd Harcerski ZHP rozpatruje sprawy naruszenia Statutu, uchwał lub decyzji władz ZHP przez członków władz naczelnych ZHP i członków władz chorągwi oraz instruktorów z przydziałem służbowym do Głównej Kwatery ZHP i jednostek przez nią powołanych.
2. Naczelny Sąd Harcerski ZHP jest sądem odwoławczym dla spraw rozpoznawanych w pierwszej instancji przez Naczelny Sąd Harcerski ZHP, sądy harcerskie chorągwi oraz od decyzji Naczelnika ZHP w zakresie utraty członkostwa instruktorów.
3. Naczelny Sąd Harcerski ZHP dokonuje wykładni Statutu ZHP.
4. Naczelny Sąd Harcerski ZHP liczy co najmniej 9 członków.
5. Naczelny Sąd Harcerski ZHP uchwała regulamin sądów harcerskich, określający ustrój sądów harcerskich, ich szczegółowe kompetencje i tryb postępowania.
6. Sądy harcerskie są niezawisłe w orzekaniu.
7. Postępowanie przed sądami harcerskimi jest dwuinstancyjne.

ROZDZIAŁ 10. Majątek, gospodarka

§ 74

1. Majątek ZHP stanowią jego fundusze oraz prawa i składniki majątkowe. Majątek ZHP powstaje ze składek członkowskich, darowizn, zapisów i spadków, dochodów z własnej działalności, dochodów z majątku Związku, dochodów z ofiarności publicznej oraz dotacji i innych środków przekazanych na prowadzenie zadań i akcji zleconych przez organy publiczne lub inne podmioty.
2. Majątek ZHP służy do prowadzenia działalności statutowej Związku i nie może być użyty do innych celów lub w sposób sprzeczny ze Statutem ZHP.

§ 75

1. Na majątek wspólny ZHP składa się majątek chorągwi będący w dyspozycji chorągwi oraz pozostały majątek Związku będący w dyspozycji Głównej Kwatery ZHP.
2. Majątek chorągwi stanowią fundusze oraz prawa i składniki majątkowe chorągwi i jednostek organizacyjnych ZHP wchodzących w skład chorągwi. Dysponentem majątku chorągwi jest komenda chorągwi.
3. Dysponentem pozostałego majątku ZHP jest Główna Kwatera ZHP.

§ 76

1. ZHP nie ponosi odpowiedzialności za zobowiązania zaciągnięte przez chorągiew.
2. Chorągiew nie ponosi odpowiedzialności za zobowiązania zaciągnięte przez ZHP albo przez inną chorągiew.

§ 77

1. Zbycie i obciążenie majątku nieruchomości chorągwi wymaga zgody Głównej Kwatery ZHP.

2. W przypadku wyrażenia przez Główną Kwaterę ZHP zgody, o której mowa w ust. 1, prawo pierwszeństwa zakupu przysługuje Głównej Kwaterze ZHP na zasadach jak w stosunku do osób trzecich. Chorągiew zobowiązana jest do ustanowienia prawa pierwokupu na nieruchomościach będących własnością ZHP i pozostających w jej dyspozycji na rzecz Głównej Kwatery ZHP.
3. Zaciągnięcie kredytu i pożyczki w kwocie przekraczającej 10 % wartości aktywów danej jednostki wymaga uchwały właściwej komendy chorągwi oraz powiadomienia komisji rewizyjnej chorągwi.

§ 78

1. Składką członkowską ZHP jest:
  - 1) podstawowa składka członkowska, która jest obowiązkowa dla wszystkich członków ZHP,
  - 2) dodatkowa składka zadaniowa przeznaczona na pokrycie kosztów udziału członka ZHP w określonym zadaniu, wynikającym z zasad i metod pracy w ZHP. Wysokość dodatkowej składki zadaniowej określana jest przez organizatora zadania i nie może przekraczać kosztów realizacji zadania.
2. Rada Naczelna ZHP określa wysokość podstawowej składki członkowskiej, zasady udzielania ulg i zwolnień, a także zasady jej zbierania i podziału.
3. Rada Naczelna ZHP określa zasady rozliczania przez właściwe komendy kosztów obsługi zadań finansowanych z dodatkowych składek zadaniowych.

§ 79

1. Z zastrzeżeniem ust. 3 poniżej, osobami upoważnionymi w imieniu ZHP do składania oświadczeń woli w zakresie praw i obowiązków majątkowych są odpowiednio komendant chorągwi i skarbnik chorągwi działający łącznie albo Naczelnik ZHP i Skarbnik ZHP działający łącznie.
2. Odpowiednio komendant chorągwi i skarbnik chorągwi albo Naczelnik ZHP i Skarbnik ZHP mogą udzielać pełnomocnictw innym osobom, mogą też wyrażać zgodę na udzielanie dalszych pełnomocnictw przez osoby umocowane. W każdym wypadku wymagane jest współdziałanie dwóch upoważnionych osób. Udzielenie pełnomocnictwa wymaga formy pisemnej pod rygorem nieważności.
3. W umowach między ZHP a członkiem komendy chorągwi albo członkiem Głównej Kwatery ZHP osobami upoważnionymi do reprezentowania ZHP są odpowiednio członek komisji rewizyjnej chorągwi wskazany w uchwale komisji rewizyjnej chorągwi albo członek Centralnej Komisji Rewizyjnej ZHP wskazany w uchwale Centralnej Komisji Rewizyjnej ZHP.
4. Postanowienia ust. 3 powyżej znajdują odpowiednie zastosowanie także w przypadku sporu pomiędzy ZHP a członkiem komendy chorągwi albo członkiem Głównej Kwatery ZHP.

§ 80

1. W sprawach ze stosunku pracy w imieniu pracodawcy występuje odpowiednio komendant chorągwi albo Naczelnik ZHP.
2. Komendant Chorągwi albo naczelnik ZHP może udzielać pełnomocnictw w sprawach ze stosunku pracy, stosując odpowiednio § 79 ust. 2.
3. W przypadku spraw ze stosunku pracy dotyczących członka komendy chorągwi albo członka Głównej Kwatery ZHP zastosowanie znajduje § 79 ust. 3-4.

§ 81

1. ZHP i chorągwie mogą prowadzić działalność gospodarczą wyłącznie jako dodatkową w stosunku do działalności pożytku publicznego.
2. Sposób i zakres prowadzenia działalności gospodarczej i finansowej ZHP i chorągwi określają przepisy prawa oraz wewnętrzne regulaminy i instrukcje ZHP wydawane przez Główną Kwaterę ZHP.

§ 82

W ramach działalności zabrania się:

- a) udzielania pożyczek lub zabezpieczania zobowiązań majątkiem ZHP w stosunku do jego członków, członków organów lub pracowników oraz osób, z którymi członkowie, członkowie organów oraz pracownicy ZHP pozostają w związku małżeńskim, we wspólnym poży-

- ciu albo w stosunku pokrewieństwa lub powinowactwa w linii prostej, pokrewieństwa lub powinowactwa w linii bocznej do drugiego stopnia albo są związani z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli, zwanych dalej „osobami bliskimi”,
- b) przekazywania majątku ZHP na rzecz członków, członków organów lub pracowników ZHP oraz ich osób bliskich, na zasadach innych niż w stosunku do osób trzecich, w szczególności, jeżeli przekazanie to następuje bezpłatnie lub na preferencyjnych warunkach,
  - c) wykorzystywania majątku na rzecz członków, członków organów lub pracowników ZHP oraz ich osób bliskich na zasadach innych niż w stosunku do osób trzecich, chyba że to wykorzystanie bezpośrednio wynika z celów statutowych ZHP,
  - d) zakupu towarów lub usług od podmiotów, w których uczestniczą członkowie ZHP, członkowie jego organów lub pracownicy oraz ich osób bliskich, na zasadach innych niż w stosunku do osób trzecich lub po cenach wyższych niż rynkowe.

ROZDZIAŁ 11. Postanowienia końcowe

§ 83

1. Uchwałę w sprawie zmiany Statutu podejmuje Zjazd ZHP większością 2/3 głosów w obecności co najmniej połowy osób uczestniczących w zjeździe z głosem decydującym.
2. Projekty uchwał w sprawie zmiany Statutu wraz z uzasadnieniem mogą wносить władze Naczelne ZHP, grupa co najmniej 15 delegatów na Zjazd ZHP lub grupa co najmniej 50 instruktorów ZHP.
3. Uchwały w sprawie zmiany nazwy, połączenia z innym stowarzyszeniem, rozwiązania ZHP podejmuje Zjazd ZHP większością 2/3 głosów w obecności co najmniej 3/4 osób uczestniczących w zjeździe z głosem decydującym.

Tekst oraz zapis nutowy Hymnu ZHP

Tempo marsza

Wszy - stko co na - sze Pol - sce od - da - my w niej tyl - ko ży - cie więc i - dziem żyć

Świ - ty się bie - lą o - twó - rzmy bra - my roz - kaz wy - da - ny wstań w słoń - ce idź

REFREN:

Ra - mię pręż Sła - bość krusz Du - cha też Oj - czy - źnie mi - tej służ Na jej zew

w bój czy w trud Pój - dzie rad har - ce - rzy pol - skich ród har -

ce - rzy pol - skich ród.

1. Krzyż Harcerski

2. Znaczek Zucha

3. Lilijka ZHP

Naczelniczka Związku Harcerstwa Polskiego
Martyna Kowacka
hm. Martyna Kowacka

